

Roman

V

I

I

J.M. Coetzee
İsa'nın Okul
Günleri

2. BASKI
Çeviri: BÜLENT O. DOĞAN

I

♥ can
çağdaş

J.M. COETZEE
İSA'NIN OKUL
GÜNLERİ

Can Çağdaş

İsa'nın Okul Günleri, J.M. Coetzee

İngilizce aslından çeviren: Bülent O. Doğan

The Schooldays of Jesus

İlk basım: Harvill Secker (Penguin Random House UK), 2016

© 2022, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Bu eserin Türkçe yayın hakları Peter Lampack Agency, Inc., 350 Fifth Avenue, Suite 5300, New York, NY 1018, USA aracılığıyla alınmıştır.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 2022

2. basım: Aralık 2022, İstanbul

Bu kitabın 2. baskısı 1 000 adet yapılmıştır.

Dizi editörü: Cem Alpan

Editör: Seçkin Selvi, Su Akaydın

Düzeltili: Dilara Alemdar

Mizanpaj: Emin Petek

Dizi ve kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Kapak uygulama: Bilal Sarıteke

Baskı ve cilt: Matsis Matbaa Hizmetleri San. ve Tic. Ltd. Şti.

Tevfikbey Mahallesi Dr. Ali Demir Caddesi No: 51 Giriş Depo Bölümü

Küçükçekmece-İstanbul

Sertifika No: 40421

ISBN 978-975-07-5621-4

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Maslak Mah. Eski Büyükdere Cad. İz Plaza Giz, No: 9/25 Sarıyer/İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 43514

J.M. COETZEE
İSA'NIN OKUL
GÜNLERİ

ROMAN

İngilizce aslından çeviren

Bülent O. Doğan

♥can

J.M. Coetzee'nin Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Utancı, 2001

Petersburg'lu Usta, 2003

Romancının Romanı, 2004

Barbarları Beklerken, 2006

Michael K, 2006

Yavaş Adam, 2006

Kötü Bir Yılın Güncesi, 2009

Taşra Hayatından Manzaralar, 2011

Şimdi ve Burada: Mektuplar 2008-2011 (Paul Auster'la birlikte), 2013

İsa'nın Çocukluğu, 2021

J.M. COETZEE, 1940'ta Güney Afrika'nın Cape Town kentinde doğdu. Avukat bir babayla öğretmen bir annenin oğlu olan Coetzee, Cape Town Üniversitesi'ni bitirdikten sonra Texas Üniversitesi'nde edebiyat doktorasını tamamladı, 1972'de Güney Afrika'ya dönerek Cape Town Üniversitesi'nde ders vermeye başladı. İki uzun öyküden oluşan ilk kitabı *Dusklands* 1974'te yayımlandı. Coetzee, bu yapıtında, Vietnam'daki Amerikalılar ile Güney Afrika'da Hollandalı yerleşmeciler arasındaki koşutlukları irdeliyordu. Yazarın *Barbarları Beklerken* adlı romanı, 1980'de Güney Afrika'da büyük bir saygınlığı olan Central News Agency Edebiyat Ödülü'ne değer görüldü. İngiltere'nin en saygın edebiyat ödülü olan Booker Ödülü'nü ise 1983'te *Michael K / Yaşamı ve Yaşadığı Dönem* adlı romanıyla, 1999'da da *Utanç* adlı yapıtıyla, iki kez aldı. Aynı zamanda seçkin bir deneme yazarı olan Coetzee, 2003'te Nobel Edebiyat Ödülü'ne değer bulundu.

BÜLENT O. DOĞAN, 1975'te doğdu. İ.Ü. Edebiyat Fakültesi'nde İngiliz Dili ve Edebiyatı okudu. 1996'dan bu yana çevirmenlik ve editörlük yapıyor. Çevirmenler Meslek Birliği Yönetim Kurulu üyesidir. Edebiyat alanında William Golding, Louis de Bernières, Mark Twain, Viktor Pelevin gibi yazarlardan yaptığı çevirilerin yanı sıra, edebiyat teorisi alanında da çeşitli çeviri eserler vermiştir.

Algunos dicen: Nunca segundas partes fueron buenas.¹

Don Quijote II.4

1. (İsp.) Bazıları, "İkinci kısımlar hiçbir zaman iyi olmaz," diyor. (Miguel de Cervantes Saavedra, *Don Quijote*, çev. Roza Hakmen, Yapı Kredi Yayınları, 2019. (Y.N.)

1.Bölüm

Estrella'nın daha büyük bir yer olmasını bekliyordu. Haritanın üzerinde Novilla'yla aynı büyüklükte bir noktayla gösteriliyor. Ama Novilla bir şehirken, Estrella tepeler, tarlalar ve meyve bahçelerinden oluşan kırsal alana kurulmuş, içinden kıvrıla kıvrıla miskin bir ırmak geçen dağınık bir taşra kasabasından ibaret.

Estrella'da yeni bir hayat mümkün olacak mı? Novilla'daki Yerleştirme Bürosu'nun barınma sağlayacağına güvenebilirdi. Burada o, Inés ve çocuk bir ev bulabilecek mi? Yerleştirme Bürosu iyiliksever bir müessese, gayrişahsi türden iyilikseverliğin cisimleşmiş hali hatta; ama kanun kaçaklarını da kapsıyor mu acaba iyilikseverliği?

Estrella'ya giderken onlara katılan otostopçu Juan, çiftliklerden birinde iş bulmalarını önerdi. Çiftçilerin hep çalışana ihtiyacı vardır, diyor. Hatta büyük çiftliklerde mevsimlik işçiler için yatakhaneler bulunuyormuş. Portakal sezonu değilse elma sezonudur; elma sezonu değilse üzüm sezonudur. Estrella ve civarı hakiki bir bolluk bahçesi. İsterlerse onları vaktiyle dostlarının çalıştığı bir çiftliğe yönlendirebilir.

Inés'le birbirlerine bakıyorlar. Juan'ın öğüdünü dinleseler mi? Para değil mesele, cebinde bolca para var, isteseler rahatça otelde de kalırlar. Ama Novilla'daki yet-

kililer gerçekten peşlerindeyse, belki geçici işçiler arasında kalsalar daha iyi olur.

“Evet,” diyor Inés. “Şu çiftliğe gidelim. Arabanın içinde de uzun zamandır kapalıyız. Bolívar’ın biraz koşmaya ihtiyacı var.”

“Ben de aynı şeyi düşünüyorum,” diyor Simón. “Fakat çiftlik denen yer tatil kampına benzemez. Bütün gün kızgın güneşin altında meyve toplamaya hazır mısın, Inés?”

“Payıma düşeni yaparım,” diyor Inés. “Ne eksikliğini ne fazlasını.”

“Ben de meyve toplayabilir miyim?” diye soruyor çocuk.

“Ne yazık ki sen toplayamazsın,” diyor Juan. “Yasalara aykırı. Çocuk işçi çalıştırmak olur bu.”

“Çocuk işçi olmamın benim için sakıncası yok,” diyor çocuk.

“Çiftçinin meyve toplamana izin vereceğinden eminim,” diyor Simón. “Ama çok fazla toplamazsın. İşçilik haline gelmesin yeter.”

Ana caddeyi takip ederek Estrella’nın içinden geçiyorlar. Juan pazar yerini, idare binalarını, mütevazı müze ve sanat galerisini parmağıyla işaret ederek gösteriyor. Bir köprüden geçip şehri arkada bırakıyor, sonra da bir tepenin eteğindeki heybetli binayı görünceye kadar nehir boyunca devam ediyorlar. “Aklımdaki çiftlik işte buydu,” diyor Juan. “Arkadaşlarım burada iş bulmuştu. *Refugio* arka tarafta. Tatsız bir yer gibi duruyor ama aslında çok rahattır.”

Refugio, üzeri kapalı bir geçitle birbirine bağlanmış iki uzun çinko barakadan oluşuyor; bir tarafta da lavaboların olduğu yer var. Simón arabayı park ediyor. Bacaklarını germiş, zincirinin son sınırında, sarı dişlerini göstere göstere onlara hırlayan kırçıl bir köpekten başka kimse onları karşılamak üzere dışarı çıkmıyor.

Bolívar doğrulup arabadan çıkıyor. Yabancı köpeğe uzaktan şöyle bir bakıyor, sonra onu görmezden gelmeye karar veriyor.

Çocuk hemen barakalara dalıyor, sonra geri çıkıyor. “İki katlı ranzaları var!” diye bağıyor. “Ben üst ranzada yatabilir miyim? Lütfen!”

Sonra bol pamuklu elbisesinin üstüne kırmızı önlük bağlamış iriyarı bir kadın çiftlik evinin arka tarafından çıkıp patikadan paytak paytak onlara doğru yürüyor. “İyi günler, iyi günler!” diye sesleniyor. Yüklü arabaya bir göz atıyor. “Uzun yoldan mı geldiniz?”

“Evet, uzun yoldan. Fazladan birkaç çalışana ihtiyacınız var mı diye soracaktık.”

“Fazladan çalışana daima ihtiyacımız vardır. Ne kadar çok kişi olursa işler o kadar kolaylaşır, kitaplar da öyle demiyor mu?”

“Sadece ikimiz başvuruyoruz, karım ve ben. Dostumuzun başka yere sözü var. İşte bu da oğlumuz, adı David. Bu da Bolívar. Bolívar’a da yeriniz var mı? Ailenin parçasıdır. Hiçbir yere onsuz gitmeyiz.”

“Bolívar onun gerçek adı,” diyor çocuk. “O bir Alman Kurdu.”

“Bolívar. Hoş bir isim,” diyor kadın. “Olağandışı. Uslu durursa, artıkları yemekle yetinirse, kavga etmez ve tavukları kovamazsa hiç şüphesiz ona da yerimiz var. İşçiler şimdi bahçelerde, ama size yatakhaneleri gösterebilirim. Sol taraftakiler beyler için, sağ taraf hanımlar için. Korkarım hiç aile odamız yok.”

“Ben beyler tarafında kalacağım,” diyor çocuk. “Simón, üst ranzada yatabileceğimi söylüyor. Simón benim babam değil.”

“Nasıl istersen, delikanlı. Bol bol yerimiz var. Diğerlerinin geri dönme saati de...”

“Simón gerçek babam değil, David de gerçek adım değil. Gerçek adımla öğrenmek ister misin?”

Kadın şaşkın şaşkın Inés'e bakıyor, ama Inés fark etmemiş gibi yapıyor.

"Arabada bir oyun oynuyorduk," diye araya giriyor Simón. "Vakit geçirmek için. Kendimize yeni isimler deniyoruz."

Kadın omuz silkiyor. "Diğerleri birazdan öğle yemeği için döner, o zaman tanışsınız. Ücret günde yirmi *real*, erkek için de kadın için de aynı. Çalışma saati gün doğumundan gün batımına kadar, gün ortasında iki saat mola var. Yedinci gün dinleniyoruz. Doğal düzen bu, bizim izlediğimiz düzen de bu. Şartlar sizin için uygun mu? Başa çıkabileceğinizi düşünüyor musunuz? Daha önce zerzevat topladınız mı? Hayır mı? Kısa sürede öğrenirsiniz, yüksek sanat değil neticede. Şapkanız var mı? Şapka gerekecek, güneş çok yakıcı olabiliyor. Başka söylemem gereken bir şey? Beni her zaman büyük evde bulabilirsiniz. Adım Roberta."

"Tanıştığımıza sevindim, Roberta. Adım Simón, bu Inés, bu da Juan, yani rehberimiz, onu kasabaya geri götüreceğim."

"Çiftliğe hoş geldiniz. İyi anlaşacağımızdan şüphem yok. Kendi arabanız olması güzel."

"Bizi uzun bir yoldan getirdi. Sadık bir arabadır. Sadekatten başka ne beklenebilir ki bir arabadan?"

Onlar arabadaki yükü boşaltana kadar işçiler bahçelerden ağır adımlarla geri dönüyor. Herkesle tanışıyorlar, öğle yemeği teklif ediliyor Juan'a da: ev ekmeği, peynir ve zeytin, koca çanaklarda meyve. İş arkadaşları yaklaşık yirmi kişi, aralarında beş çocuklu bir aile de var; David masada oturduğu yerden ihtiyatla çocukları inceliyor.

Juan'ı Estrella'ya geri götürmeden önce Simón bir dakikalığına Inés'le yalnız kalıyor. "Ne düşünüyorsun?" diyor alçak sesle. "Kalalım mı?"

“İyi bir yere benziyor. Çevredeki olanaklara bakılırken burada kalmaya hazırım. Ama bir planımız olmalı. Bu kadar yolu amelelik hayatına razı olmak için tepmedik.”

Inés’le bu meseleyi daha önce de konuşmuşlardı. Polis onları arıyorsa diye tedbirli davranmaları gerek. Ama peşlerinde kimse var mı gerçekten? Kovalanmaktan korkmaları için bir neden var mı? Altı yaşında bir okul kaçağını ülkenin en uzak köşelerinde aramak için memurlar gönderecek kadar bol kaynağı var mı hukuk kurumlarının? Tümünden ümmi olma sorunu yoksa bir çocuğun okula gidip gitmediğini Novilla’daki yetkililer sahiden de umursar mı? Simón buna şüpheyile bakıyor. Gerçi okul kaçağı çocuğu değil, onun ebeveynleri olduklarını yalan yere beyan eden çifti arıyor da olabilirler, o zaman ne olacak? Aradıkları çocuk değil de Simón ve Inés ise, peşlerindeki artık bıkip da kovalamayı bırakıncaya kadar saklanmaları iyi olmaz mı?

“Bir hafta,” diyor. “Bir haftalığına amelelik yapalım. Ondan sonra durumu tekrar değerlendiririz.”

Estrella’ya gidip Juan’ı matbaa işleten arkadaşlarının yanına bırakıyor. Çiftliğe döndüğünde Inés’in ve çocuğun yeni çevreyi keşfine o da katılıyor. Bahçeleri ziyaret edip çayır makası ve budama bıçağının gizemleriyle tanışıyorlar. David bir şeylere kapılıp yanlarından ayrılıyor, sonra da diğer çocuklarla birlikte Tanrı bilir nereye doğru gidip gözden kayboluyor. Akşam yemeğine kolları ve bacaklarında sıyrıklarla dönüyor. Ağaca tırmadıklarını söylüyor. Inés sıyrıklara tentürdiyot sürecekle oluyor ama çocuk izin vermiyor. Herkes gibi erken yatıyorlar ve David çok istediği üst ranzaya kavuşuyor.

Ertesi sabah kamyon gelmeden önce Simón ve Inés alelacele kahvaltı ediyorlar. Hâlâ gözlerini ovuşturarak uyku mahmurluğunu atmaya çalışan David onlara katıl-

mıyor. Yeni yoldaşlarıyla birlikte kamyonu binip bağlara götürülüyorlar; Simón ve Inés yoldaşlarını örnek alarak sepetleri sırtlarına takıp işe koyuluyorlar.

Onlar çalışırken çocuklar istediklerini yapmakta serbest. Beşli kabilenin en büyüğünün, yani kıvr kıvr kara saçları olan Bengi adındaki uzun ve sıksa çocuğun öncülüğünde tepeden yukarı yarışıp bağları sulayan toprak su bendinin bulunduğu yere çıkıyorlar. Bendin göletinde yüzen ördekler onları görünce telaşla havalanıyor, sadece uçamayacak kadar küçük yavruları olan bir çift ördek kalıyor, onlar da kaçmak için yavrularını öbür kıyıya doğru götürmeye çabılıyor. Çok yavaşılar: Çocuklar onlardan önce diğer kıyıya ulaşıyor, bağırıp çağırarak ürküttükleri ördekleri tekrar göletin ortasına gitmeye zorluyorlar. Bengi taş atmaya başlıyor; daha küçük olanlar da onu taklit ediyor. Kaçamayan ördekler avazları çıktığı kadar vaklayarak çemberler çiziyorlar. Daha ihtişamlı renkleri olan erkeğe bir taş isabet ediyor. Ördek sudan önce yükseliyor, sonra geri düşüyor ve kırık kanadını sürükleyip etrafa şapırtılar saçarak yüzmeye çalışıyor. Bengi bir zafer çığılığı atıyor. Taş ve kesek yağmuru iki katına çıkıyor.

Simón ve Inés patırtıya belli belirsiz kulak kabartıyor; diğer toplayıcıların umurunda değil. “Sence neler oluyor?” diyor Inés. “David’in başına bir şey gelmiş olmasın?”

Simón sepetini bırakıp tepeye tırmanıyor; tam bendin oraya geldiğinde David’in öfkeyle büyük çocuğu ittiğini, çocuğun da sendelediğini ve düşecek gibi olduğunu görüyor. “Kes artık!” diye bağırıldığını duyuyor David’in.

Büyük çocuk saldırganca hayretle bakıyor, sonra dönüp ördeklere bir taş daha atıyor.

Bu sefer David ayakkabısını bile çıkarmadan suya dalıyor ve kuşların bulunduğu yere doğru sular sıçratarak ilerlemeye başlıyor.

“David!” diye sesleniyor Simón. Çocuk onu duymazdan geliyor.

Aşağıdaki bağdan Inés sepetini bırakıp koşmaya başlıyor. Simón bir yıl önce onun tenis oynamasını seyrettiğinden beri koştuğunu görmemişti. Kadın yavaşlamış, kilo almış.

Koca köpek birden ortaya çıkıp ok gibi koşarak Inés'i geçiyor. Birkaç saniye içinde gölete atlayıp David'e ulaşıyor. Dişleriyle tişörtünü yakalıyor ve çırpınan, itiraz eden çocuğu kıyıya çekiyor.

Inés geliyor. Köpek olduğu yere çöküyor, kulakları dimdik, gözleri kadında, bir işaretini beklerken, sırsıklam olmuş David ağlayıp bağırarak yumruklarıyla köpeği dövüyor. “Senden nefret ediyorum, Bolívar!” diye haykırıyor. “Çocuk taş atıyordu, Inés! Ördeği öldürmek istedi!”

Simón debelenen çocuğa sarılıyor. “Sakin ol, sakın ol,” diyor. “Ördek ölmemiş, bak! Biraz uf olmuş sadece. Çok geçmeden iyileşir. Çocuklar, bence artık hepiniz buradan uzaklaşmalısınız, ördekler de sakinleşip hayatlarına devam etsinler. Ayrıca Bolívar'dan nefret ettiğini söylememelisin. Bolívar'ı seviyorsun, bunu hepimiz biliyoruz, Bolívar da seni seviyor. Boğuluyorsun sandı. Seni kurtarmaya çalışıyordu.”

David öfkeyle debelenerek onun kollarından kurtuluyor. “Ben ördeği kurtaracaktım,” diyor. “Bolívar'dan gelmesini ben istemedim. Aptal Bolívar. O aptal bir köpek. Şimdi onu *senin* kurtarman gerek, Simón. Haydi git, kurtar onu!”

Simón ayakkabılarını ve gömleğini çıkarıyor. “İsrar ettiğin için deneyeceğim. Fakat hatırlatmak isterim ki ördeğin kurtarılma konusundaki fikri seninkinden farklı olabilir. İnsanlar tarafından rahat bırakılmanın kurtuluş olduğunu düşünüyordur belki de.”

Üzüm toplayanlardan birkaçı daha gelmiş. “Durun... ben giderim,” diyor gençten bir adam.

“Hayır. Çok teşekkürler ama bu benim çocuğumun işi.” Pantolonunu çıkarıp kahverengi suya donuyla giriyor. Daha bir kulaç atmadan köpek yanında beliriyor. “Git, Bolívar,” diyor alçak sesle. “Benim kurtarılmam gerekmiyor.”

Üzüm toplayıcılar kıyıya dizilmiş izlerken, liman işçiliği yaptığı dönemdeki kadar sağlam görünmeyen ve artık genç olmayan beyefendi çocuğunun söylediğini yapmaya girişiyor.

Su çok derin değil. En derin yerinde bile göğsüne ancak geliyor. Ama zemindeki yumuşak çamurun içinde ayaklarını çok zor hareket ettirebiliyor. Telaşla çırpınarak yüzeyde çarpık çemberler çizen kırık kanatlı ördeği yakalama şansı hiç yok; anne ördek ise artık diğer kıyıya ulaşmış ve yavrularıyla birlikte çalıların arasında kaybolmuş.

İşi onun yerine Bolívar hallediyor. Suyun üzerinde sadece başı görünen bir hayalet gibi yanından geçiyor, yaralı ördeğin peşine düşüyor, kırık kanadı mengene gibi dişlerinin arasına alıp ördeği kıyıya çekiyor. İlk başta ördek kanatlarını çırparak, sular sıçratarak telaşla direniyor; sonra birden teslim olup kaderini kabul ediyor. Simón sudan çıkana kadar ördek daha önce suya girmeyi teklif eden genç adamın kucağında ve çocuklar tarafından merakla inceleniyor.

Ufkun epeyce yukarısında olmasına rağmen güneş Simón’u hemen hiç ısıtmıyor. Titreyerek giyiniyor.

Bütün sorunları yaratan taşı atan Bengi tümüyle pasifleşmiş kuşun başını okşuyor.

“Yaptığın şey için ondan özür dile,” diyor genç adam.

“Özür dilerim,” diye mırıldanıyor Bengi. “Kanadını iyileştirebilir miyiz? Bir tahta çubuğa sabitlesek olmaz mı?”

Genç adam başını iki yana sallıyor. “O vahşi bir yaratık,” diyor. “Kanadı bağlı halde gezmek istemeyecektir.

David devamlı soru soran bir çocuktur. Simón ve Inés ise onu okula göndermez. Estrella'daki yarı evlerinde yetiştiriciler. David ormanı dillini öğrenir, arkadaş edinmeye başlar. Onu koruyan büyük köpekleri Baltvar da yanındadır.

Fakat David yarı yaşına geldiğinde okula yazılması gerekir. Böylece Danış Akademisi'ne kaydolur. İşte tam da burada, altın dans ayakkabılarının içinde gükten sayıları nasıl tütreceğini öğrenir. Yetişkinlerin ne kadar korkunç şeylere muktedir olduğunu da yine burada öğrenecektir.

Çağımızın en büyük yazarlarından J.M. Coetzee, İsa Üçlemesi'nin ikinci kitabı olan bu büyüleyici alegorik romanında büyümek, ebeveyn olmak, zekâ ile duygu arasındaki daimi ikilemler gibi hayati konuları irdeliyor.

"İsa'nın Okul Günleri, canlı felsefi konuşmalar, mizah dolu baba-oğul diyalogları, duygusal aile romanı ve son olarak da tekilsiz alegorik imajların da dahil edildiği bir çeşit türler alışımı. Sonuç zengin, yoğun, yer yer de eğlenceli, ama hepstenden öte içsel bir gerilimle yüklü."

The New York Times Book Review

#ilkgençlik #salle #gerçekler #yüzleşme #dans #sanat #sadelet #babueğallılıkkıst #aşk

 can

canyayintiri.com | [f](#) | [B](#) | [t](#) canyayintiri

roman

ISSN 978-975-07-5125-4

9 789750 756214